

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 14 marca 2016 r.

Adam Bodnar

IV.511.13.2016.AGR

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na istotne problemy wiążące się z funkcjonowaniem instytucji uzasadnienia ustnego oraz jego transkrypcji w postępowaniu cywilnym. Możliwość wygłoszenia uzasadnienia wyroków oraz zapadających w postępowaniu nieprocesowym orzeczeń co do istoty sprawy została wprowadzona do porządku prawnego z dniem 27 października 2014 r., tj. z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1296). Wymaga zatem podkreślenia, iż regulacja prawna normująca uproszczony sposób uzasadniania orzeczeń merytorycznych w postępowaniu cywilnym funkcjonuje już 15 miesięcy. Podstawowym celem wprowadzenia możliwości wygłoszenia uzasadnienia było niewątpliwie zmniejszenie obciążenia sędziów obowiązkami i umożliwienie bardziej sprawnego przeprowadzenia postępowania w sprawach prostych, szczególnie w tych o nieskomplikowanym stanie faktycznym. Właśnie w takich sprawach ustne motywy mogą być w należyty sposób rozbudowane i przekształcone w uzasadnienie ustne. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich w chwili obecnej istnieje potrzeba dokonania oceny zakresu stosowania nowej regulacji prawnej, upraszczającej uzasadnianie orzeczeń sądowych. W szczególności wymaga rozważenia ewentualny niekorzystny wpływ nowych uregulowań dotyczących wygłaszania uzasadnień w postępowaniu cywilnym oraz sporządzania transkrypcji tychże uzasadnień na gwarancje procesowe uczestników postępowania, wynikające z konstytucyjnego prawa do sądu.

Zgodnie z treścią art. 326 § 3 *in fine* w zw. z art. 328 § 1¹ k.p.c. zamiast podania ustnie tylko zasadniczych motywów rozstrzygnięcia, przewodniczący może wygłosić uzasadnienie

orzeczenia (tzw. uzasadnienie ustne, elektroniczne). Jest to dopuszczalne tylko wtedy, gdy przebieg posiedzenia jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Dla zagwarantowania praw procesowych stron postępowania cywilnego przewodniczący składu sędziowskiego winien zwrócić uwagę na taki sposób sporządzenia uzasadnienia oraz możliwość złożenia wniosku o sporządzenie transkrypcji uzasadnienia ustnego. Wygłoszone uzasadnienie nie tylko obejmuje więc zasadnicze powody rozstrzygnięcia (por. art. 326 § 3 k.p.c.), ale stanowi surogat tradycyjnego uzasadnienia. Samo wygłoszone uzasadnienie musi spełniać wymogi przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c. Uzasadnienie ustne wyroku powinno więc zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których sąd się oparł, oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej) jak i wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Stronie, która zażąda doręczenia uzasadnienia, w sytuacji gdy zostało ono wygłoszone, doręcza się odpis wyroku wraz z transkrypcją uzasadnienia (art. 331 § 2 k.p.c.). Samo uzasadnienie ustne ze swej natury nie ma formy papierowej, lecz przybiera postać zapisu elektronicznego. Po wygłoszeniu uzasadnienia stanowi ono zamknięty dokument procesowy, utrwalony w formie elektronicznej. Uzasadnienie ustne istnieje więc już w chwili wydawania orzeczenia. Transkrypcja jest zaś jedynie dokumentem odzwierciedlającym wynik przełożenia zapisu na papier. W przypadku mankamentów wygłoszonego uzasadnienia (w szczególności w razie zaistnienia braku elementów prawem wymaganych) brak jest możliwości jego korekty. Nie można wówczas sporządzić uzupełniającego uzasadnienia pisemnego.

Samo wygłoszenie uzasadnienia jest zasadniczo fakultatywne, jednakże decyzja o wygłoszeniu uzasadnienia w sprawie rozpoznawanej kolegialnie nie stanowi arbitralnej decyzji przewodniczącego, lecz powinna wynikać z przebiegu narady (por. art. 329 w zw. z art. 324 § 1 k.p.c.). Po podjęciu na naradzie decyzji o wygłoszeniu ustnego uzasadnienia, w ramach narady odbywa się także dyskusja nad jego treścią. W granicach prawa procesowego wygłoszenie uzasadnienia stanowi więc suwerenną decyzję sądu. W świetle art. 331 § 2 k.p.c. wniosek o doręczenie odpisu wyroku z transkrypcją uzasadnienia jest traktowany tak, jak wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Stąd też od doręczenia stronie odpisu orzeczenia z transkrypcją uzasadnienia lub upływu tygodniowego terminu do jego zgłoszenia, biegnie dla strony termin do wniesienia apelacji (art. 369 § 1 i 2 k.p.c.).

Przed zasadniczą próbą oceny funkcjonowania instytucji uzasadnienia ustnego w sprawach cywilnych warto wskazać na generalne znaczenie treści uzasadnienia orzeczenia sądowego w państwie prawnym. Samą powinność sporządzenia uzasadnienia można wyprowadzać z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, iż podanie motywów orzeczenia stanowi istotną część składową prawa do sądu. Uzasadnienie orzeczenia sądowego stanowi bowiem gwarancję

rzetelnego postępowania. Należyte sporządzenie uzasadnienia orzeczenia ma znaczenie z punktu widzenia prawa do sprawiedliwej procedury sądowej, zgodnej m.in. z wymogami jawności. Zgodnie z wymogami rzetelnego procesu uczestnicy postępowania winni mieć realną możliwość przedstawienia swych racji, a na sędzię spoczywa obowiązek ich rozważenia, co ostatecznie znajduje potwierdzenie w uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia. Władza sądownicza, dla realizacji chronionych prawnie wartości, powinna w należyty sposób legitymizować swe działania (kształtować zaufanie do wymiaru sprawiedliwości). Wydawane rozstrzygnięcia winny być zrozumiałe dla stron postępowania jak i dla innych uczestników obrotu. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem powinno stanowić przekonujący i zrozumiały akt działania władzy sądowniczej. Prawidłowa komunikacja powodów wydania konkretnego orzeczenia przez sąd ma znaczenie dla jego skuteczności oraz skutków wywieranych w społeczeństwie (m.in. podnoszenie świadomości prawnej obywateli). Trybunał Konstytucyjny zwracał także uwagę, iż uzasadnienie rozstrzygnięcia sądowego zabezpiecza przed zbędnym wnoszeniem środków zaskarżenia, stanowiąc istotny element w walce z przewlekłością postępowania sądowego. Samo uzasadnienie orzeczenia nie jest jednak skierowane wyłącznie do stron, ale służy także sądowi odwoławczemu jako narzędzie kontroli wydanego orzeczenia. W przypadku zainicjowania kontroli procesowej, uzasadnienie powinno umożliwiać pełną analizę i rzetelną kontrolę wydanego rozstrzygnięcia. W tym kontekście, zbytnia skrótowość uzasadnienia może niewątpliwie stanowić istotną wadę. Procesowa funkcja uzasadnienia oraz powaga wymiaru sprawiedliwości stanowią wyznaczniki minimalnej zawartości treściowej uzasadnienia orzeczenia sądowego. Warto pamiętać, iż samo uzasadnienie spełnia różnorodne funkcje w obrocie (m.in. funkcję kontrolną, przekonywającą, interpretacyjną, wychowawczą, legitymizującą). W sprawach cywilnych moc oddziaływania orzeczenia sądowego w znacznej części wynika także z samego sporządzonego w sprawie uzasadnienia, bowiem społeczny przekaz wynikający wprost z sentencji nie zawsze pozostaje jednoznaczny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 maja 2007 r., sygn. akt SK 68/06; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2006 r., sygn. SK 42/04, OTK-A 2006/9/125; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lipca 2006 r., sygn. SK 8/06, OTK-A 2006/7/84; E. Łętowska. Pozaprosesowe znaczenie uzasadnienia sądowego. PiP 1997/5 str. 8; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1974 r., OSNC 1974/12/205; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., sygn. akt II PK 163/05, OSNP 2007/5-6/71).

Zdaniem Rzecznika brak jest zasadniczych powodów do uznania, iż którakolwiek z tak rozumianych funkcji uzasadnień miałyby zostać pominięta w przypadku, gdy orzekający sąd przedstawia motywy swego rozstrzygnięcia jedynie w formie ustnej. Warto zatem rozważyć, czy instytucja uzasadnienia ustnego nie powinna zostać systemowo przyporządkowana jedynie do tych spraw, w których wygłoszenie tegoż uzasadnienia może

nastąpić bez istotnego uszczerbku dla realizacji funkcji uzasadnień orzeczeń sądowych w postępowaniu cywilnym. Jak się wydaje, nie ma przeszkód, aby instytucja wygłoszenia uzasadnienia miała w pełni zastosowanie do spraw, w których występują proste stany faktyczne i które nie wymagają wydania rozstrzygnięcia w oparciu o skomplikowane podstawy prawne. Niestety, w oparciu o skargi wpływające do Rzecznika można stwierdzić, iż niejednokrotnie ustne uzasadnienia występują w sprawach skomplikowanych dowodowo i faktycznie, wymagających przeprowadzenia przez sąd szczegółowej i rozbudowanej analizy materiału dowodowego, złożonych rachunków matematycznych, czy też w sprawach gdzie wydobycie normy prawnej, mającej stanowić podstawę prawną rozstrzygnięcia, jest możliwe na drodze rozbudowanej wykładni wielu przepisów prawnych. Zdaniem Rzecznika w tego rodzaju sprawach cywilnych zasadnicze funkcje uzasadnienia orzeczenia sądowego nie mogą zostać zrealizowane przy zastosowaniu instytucji uzasadnienia ustnego. Sama natura uzasadnienia ustnego, zakładająca istotne uproszczenie i skrótowość, zdaje się przesądzać, iż w tego typu sprawach nie jest możliwe należyte wywiązanie się przez sąd z powinności zawarcia w uzasadnieniu wszystkich elementów wymaganych regulacją art. 328 § 2 k.p.c. Powyższe obawy Rzecznika potwierdza analiza skarg wpływających do Biura Rzecznika, z których wynika, iż w skomplikowanych sprawach ustne uzasadnienie nie pozwala – z uwagi na ogólnikowość i skrótowość - na należyte poznanie przez stronę wszystkich elementów, składających się na podstawę faktyczną i prawną rozstrzygnięcia. W tym zakresie, zdaniem Rzecznika istnieje poważne ryzyko zaistnienia uszczerbku w sferze konstytucyjnego prawa do sądu, który nie jest konieczny na gruncie art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Uzasadnienie wygłoszone w sprawie skomplikowanej faktycznie lub prawnie może w znacznym stopniu uniemożliwić stronie wszechstronne zapoznanie się z rzeczywistymi przesłankami wydanego rozstrzygnięcia, przez co może ona mieć istotne trudności w podjęciu racjonalnej decyzji o złożeniu środka zaskarżenia. O ile uzasadnienie wygłoszone w sprawie skomplikowanej będzie rodzić wątpliwości w zakresie elementów określonych w art. 328 § 2 k.p.c., w przypadku zaskarżenia orzeczenia sąd wyższej instancji może nie być w stanie przeprowadzić realnej kontroli odwoławczej. Wymaga podkreślenia, iż jakiegokolwiek merytoryczne braki w uzasadnieniu ustnym nie mogą być naprawiane na późniejszym etapie. W szczególności samo sporządzenie transkrypcji winno stanowić jedynie wierne przełożenie elektronicznego zapisu uzasadnienia ustnego na papier. Jednocześnie nie można pomijać faktu, iż w zakresie prawa do sądu istotne pozostaje realne zagwarantowanie stronie możliwości skorzystania ze środka odwoławczego (co dodatkowo wynika z art. 78 Konstytucji RP), przeniesienia sprawy do instancji wyższej i przeprowadzenia merytorycznej kontroli wydanego orzeczenia. Rzetelność proceduralna stanowi bowiem wartość samą w sobie, która wypływa z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich ustawodawca nie może regulować zakresu spraw, w których sporządza się uzasadnienia ustne w sposób dowolny, tak by funkcja prezentacji istotnych przesłanek rozstrzygnięcia sądowego była w istocie zaprzepaszczona. Charakter uzasadnienia ustnego implikuje wykorzystywanie tejże instytucji proceduralnej tylko w tych sprawach, w których istotnie można dopuścić uproszczenia w przebiegu postępowania bez uszczerbku dla uprawnień procesowych stron. Należy bowiem mieć na uwadze, iż sprawność postępowania cywilnego (przyspieszenie rozpoznania sprawy) nie stanowi wystarczającej wartości, na rzecz której można poświęcić ochronę praw podmiotowych czy też powagę wymiaru sprawiedliwości. Uproszczenie i przyspieszenie postępowania w żadnym wypadku nie może dotyczyć uprawnień stron, wiążących się z podjęciem realnej obrony ich praw i interesów (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2002 r., sygn. akt P 9/01, OTK-A 2002/2/14, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 stycznia 2004 r., sygn. akt SK 10/03, OTK-A 2004/1/2). W tym kontekście rozważenie ograniczenia zastosowania instytucji uzasadnienia ustnego zdaniem Rzecznika jest konieczne do tego, by ingerencja w prawo do sądu miała charakter niezbędny dla realizacji wartości, jaką stanowi usprawnienie biegu postępowań cywilnych. Zbyt szerokie korzystanie przez sądy z możliwości wygłoszenia uzasadnienia może być kwalifikowane jako nieuzasadnione ograniczenie konstytucyjnego prawa do zaskarżenia orzeczenia sądu zapadłego w pierwszej instancji (art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP) oraz prawa do rozpoznania wniesionego środka odwoławczego przy poszanowaniu zasad sprawiedliwej, rzetelnej procedury (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), w następstwie podporządkowania istotnych elementów prawa do sądu zasadzie ekonomiki postępowania. Wymaga podkreślenia, iż w państwie prawa przyspieszenie biegu postępowania nie może być realizowane w każdej sytuacji, bez liczenia się ze skutkami w sferze uprawnień procesowych stron. W ocenie Rzecznika wprowadzone uproszczenie proceduralne (zezwoenie na rezygnację z pisemnego uzasadnienia) nie powinno skutkować przekreśleniem istotnych elementów konstytucyjnego prawa do sądu.

Drugie istotne zagadnienie, wymagające rozważenia, stanowi brak regulacji prawnych, które zapewniłyby ujednoczenie formy transkrypcji oraz umożliwiły dokonanie kontroli (korekty) sporządzonej transkrypcji przez sędziego, który wygłosił samo uzasadnienie. Stosownych zapisów w tej mierze nie zawiera bowiem ani kodeks postępowania cywilnego, ani też regulamin urzędowania sądów powszechnych. Wynika to zapewne z faktu przyjęcia założenia, że transkrypcja jest wiernym odzwierciedleniem wygłoszonego uzasadnienia. Skoro jednak transkrypcja uzasadnienia w świetle art. 331 § 2 zd. 3 k.p.c. jest równoważna pisemnemu uzasadnieniu, to jej należyta treść i forma posiadają podstawowe znaczenie dla realizacji uprawnień procesowych strony. Prawo do sądu niewątpliwie zawiera w sobie także realne prawo do zapoznania się na odpowiednim etapie sprawy z rzeczywistymi motywami orzeczenia merytorycznego. Zdaniem Rzecznika

treść i forma transkrypcji winny gwarantować podanie stronie przez sąd w sposób czytelny, nie budzący wątpliwości, istotnych przesłanek orzeczenia.

Z obserwacji Rzecznika wynika zaś, iż zapis transkrypcji uzasadnienia w wielu przypadkach nie stwarza stronie należytej możliwości zapoznania się z rzeczywistymi przesłankami rozstrzygnięcia sprawy. Należy wskazać, iż występują w obrocie transkrypcje stanowiące nieuporządkowane przedstawienie motywów wydanego rozstrzygnięcia. Zdarzają się także zbyt dosłowne przełożenia ustnego uzasadnienia do wersji papierowej. W wielu przypadkach w treści transkrypcji znajdują się elementy przypadkowo utrwalone w nagraniu, które pozostają irrelewantne z punktu widzenia wymogów z art. 328 § 2 k.p.c., a które odzwierciedlają różne wydarzenia, mające miejsce w trakcie wygłaszania uzasadnienia (np. wtrącenia stron, informacje o opuszczeniu sali przez uczestnika, głosy dobiegające z zewnątrz, różne przypadkowe dźwięki). Transkrypcje niejednokrotnie zawierają błędy językowe, interpunkcyjne, składniowe. Zdarzają się także bliżej nieokreślone opuszczenia w treści zapisu, zasygnalizowane w transkrypcji kropkami. Sporządzane zapisy transkrypcyjne z reguły nie zawierają tytułu, akapitów, są niepodpisane, przez co nie stwarzają gwarancji (pozorów) dokumentu urzędowego. Otrzymywane przez strony dokumenty transkrypcyjne nie zawierają też potwierdzeń co do zgodności przekładu z nagraniem uzasadnienia ustnego. Zdaniem Rzecznika w aktualnym stanie prawnym nie można wyeliminować niebezpieczeństwa, iż ostateczny kształt transkrypcji zależy od osoby dokonującej technicznej czynności przekładu nagrania na papier. Może się zatem zdarzyć, iż to ta osoba ma ostateczny wpływ na treść i formę dokumentu transkrypcyjnego. Na istotne mankamenty sporządzanych transkrypcji uzasadnień ustnych, uniemożliwiających realizację przez uzasadnienia ich systemowych funkcji, ostatnio zwrócił też uwagę Sąd Najwyższy (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. akt III CSK 237/15, www.sn.pl).

Zdaniem Rzecznika odpowiednia zawartość transkrypcji oraz jej forma winny uwzględniać istotę realizowanej przez sądy funkcji społecznej. Powaga wymiaru sprawiedliwości oraz samo znaczenie uzasadnienia orzeczenia sądowego stawiają na porządku dziennym kwestię zagwarantowania, by transkrypcja spełniała wymogi dokumentu urzędowego. Powinna ona mieć odpowiednią formę licującą z powagą sądu. Poprzez właściwe formalne uporządkowanie tekstu winien zostać zagwarantowany jasny i czytelny odbiór treści wygłoszonego ustnie uzasadnienia. Wymaga podkreślenia, iż w znacznej części treść transkrypcji oddziałuje na decyzję strony o zaskarżeniu wydanego rozstrzygnięcia. Na dalszym etapie sposób opracowania transkrypcji implikuje treść złożonego środka odwoławczego. Sama prawidłowość sporządzenia transkrypcji ma istotne znaczenie z punktu widzenia ekonomiki procesowej. Jej czytelność może oddziaływać na ewentualną rezygnację ze złożenia środka odwoławczego. Jest to szczególnie istotne, jeśli ma się na uwadze podstawy cel, stojący za wprowadzeniem do porządku prawnego

procesowej instytucji ustnego uzasadnienia zapadających w procesie cywilnym orzeczeń. W tym zakresie, paradoksalnie brak procesowych gwarancji należytej treści i formy transkrypcji może powodować wydłużenie czasu trwania postępowania. Może to być wynikiem złożenia środka zaskarżenia, znajdującego swe jedyne uzasadnienie w wadliwie sporządzonej transkrypcji uzasadnienia. Brak eliminacji oczywistych uchybień transkrypcji na poziomie sądu I instancji może nawet skutkować koniecznością uchylecia orzeczenia przez sąd odwoławczy.

Nie można pomijać faktu, iż transkrypcja jako dokument procesowy funkcjonuje także poza ramami danego postępowania cywilnego. Jest ona elementem wpływającym na społeczny odbiór (akceptację) wydanego orzeczenia, ma duże znaczenie dla nauki prawa. Niewłaściwie sporządzona transkrypcja osłabia powagę wymiaru sprawiedliwości oraz zaufanie do sądownictwa. Może też być odbierana jako przejaw braku szacunku dla uczestników postępowania, czy nawet sądu sprawującego kontrolę instancyjną.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich w aktualnym stanie brak jednolitej regulacji sposobu sporządzania transkrypcji w znaczący sposób osłabia realizację funkcji uzasadnienia. Dokument transkrypcyjny funkcjonuje w obrocie i ma wpływ na sposób odbioru istotnych treści zawartych w ustnym uzasadnieniu. Z oczywistych względów nie jest więc dopuszczalne pozostawienie ostatecznego kształtu transkrypcji praktyce poszczególnych sądów. Istnieje więc potrzeba normatywnego ujednoczenia sposobu sporządzania transkrypcji w skali kraju. W aktualnym stanie prawnym, przy braku regulacji sposobu sporządzania transkrypcji uzasadnienia (także wobec braku instytucji korekty), nie można mówić o należytej gwarancji uprawnień procesowych stron postępowania cywilnego. Ewentualne mankamenty transkrypcji w postaci braku czytelności, jej niejednoznaczności, skutkują negatywnymi konsekwencjami dla uczestników obrotu. Funkcjonowanie transkrypcji w obecnym kształcie (brak jednolitości formalnej i należytej jakości tej kategorii dokumentu procesowego pochodzącego od sądu) w istotnym stopniu może niwelować korzyści uzyskiwane na polu ekonomiki procesowej.

Stąd też zdaniem Rzecznika istnieje potrzeba rozważenia wprowadzenia środków zapobiegających funkcjonowaniu w obrocie wadliwych formalnie transkrypcji. Taki środek zaradczy mogłaby stanowić zinstytucjonalizowana korekta transkrypcji uzasadnienia ustnego, dokonywana w stosownym terminie przez autora ustnego uzasadnienia. Korekta taka mogłaby przyczynić się do eliminacji uchybień formalnych dokumentów transkrypcyjnych. W wyniku jej zastosowania transkrypcje spełniałyby wymagania urzędowych dokumentów pisemnych. Zdaniem Rzecznika to właśnie sędzia - autor uzasadnienia winien posiadać decydujący wpływ na ostateczny kształt transkrypcji. Niezmiernie istotne pozostaje, by te elementy, które nie mają znaczenia z punktu widzenia art. 328 § 2 k.p.c., a które znalazły przypadkowe odzwierciedlenie w zapisie uzasadnienia

ustnego, mogły zostać wyeliminowane z projektu transkrypcji przez sędziego, umocowanego do dokonania formalnej korekty. Sędzia dokonujący korekty ostatecznie akceptowałby także graficzne uporządkowanie tekstu transkrypcji. Dawałby rękojmię zgodności transkrypcji z rzeczywiście wygłoszonym uzasadnieniem. W ocenie Rzecznika pozwoliłoby to na lepsze funkcjonowanie w obrocie tej formy utrwalenia uzasadnienia ustnego i pełniejszą realizację szeregu funkcji systemowo przypisanych uzasadnieniu sądowemu. Tak więc samo wprowadzenie do porządku prawnego stosownej normy prawnej, przewidującej korektę transkrypcji przez jej autora, przy zapewnieniu jej należytej treści oraz struktury formalnej, mogłoby przyczynić się do realizacji istotnych celów tegoż uproszczenia proceduralnego, bez negatywnego wpływu na możliwość korzystania przez strony z uprawnień procesowych w postępowaniu cywilnym.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1648, z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odniesienie się do przedstawionej problematyki. Proszę o dokonanie oceny zasadności dalszego funkcjonowania w systemie postępowania cywilnego instytucji wygłaszania uzasadnienia oraz jego transkrypcji w obecnym kształcie. W szczególności będę wdzięczny za informację, w jakiego typu sprawach cywilnych instytucja uzasadnienia ustnego jest wykorzystywana w najszerszym zakresie. Jednocześnie proszę o wskazanie, czy z obserwacji Ministra Sprawiedliwości wynika, iż sporządzane w poszczególnych sprawach cywilnych uzasadnienia ustne w prawidłowy sposób realizują wymogi wynikające z art. 328 § 2 k.p.c. W przypadku podzielenia obaw Rzecznika co do niekorzystnego wpływu aktualnej regulacji prawnej na konstytucyjne prawo do sądu, przy jednoczesnym uznaniu, iż instytucja ustnego uzasadnienia pełni ważną rolę w zapewnieniu sprawności postępowania cywilnego, proszę o rozważenie zainicjowania prac legislacyjnych mających na celu wprowadzenie ograniczenia możliwości wygłaszania uzasadnień do kategorii spraw, w których ta forma prezentacji powodów wydania orzeczenia jest w stanie spełnić swą systemową rolę. Ponadto będę wdzięczny za rozważenie wprowadzenia prawnych gwarancji ujednocionej formy i należytej treści sporządzanych w skali kraju transkrypcji uzasadnień ustnych, zgodnie z wymogami konstytucyjnego prawa do sądu oraz z poszanowaniem autorytetu wymiaru sprawiedliwości.

Podpis na oryginale